

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

IJSSELKADE

TE ZUTPHEN

GEMEENTE ZUTPHEN

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Quickscan flora en fauna IJsselkade te Zutphen in de gemeente Zutphen

Opdrachtgever	Roelofs Postbus 12 7683 ZG Den Ham
Project	ZUT.ROE.ECO1
Rapportnummer	14116326
Versienummer	C1
Status	Conceptrapportage
Datum	25 februari 2015
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	5
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	6
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
4	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Flora- en faunawet.....	8
4.3	Gebiedsbescherming.....	11
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	12
5.1	Inleiding	12
5.2	Vogels	12
5.3	Vleermuizen.....	13
5.4	Overige zoogdieren	14
5.5	Reptielen, amfibieën en vissen.....	15
5.6	Ongewervelden.....	16
5.7	Vaatplanten.....	16
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	17
6.1	Inleiding	17
6.2	Flora- en faunawet.....	17
6.2.1	Broedvogels.....	17
6.2.2	Vleermuizen.....	17
6.2.3	Overige zoogdieren	18
6.2.4	Amfibieën.....	18
6.2.5	Vissen	19
6.2.6	Libellen	19
6.2.7	Vaatplanten	19
6.2.8	Overige soort(groep)en	19
6.3	Gebiedsbescherming.....	20
6.3.1	Ecologische Hoofdstructuur	20
6.3.2	Natura 2000.....	21
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	22

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Roelofs opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de IJsselkade te Zutphen in de gemeente Zutphen.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de herinrichting van de IJsselkade.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

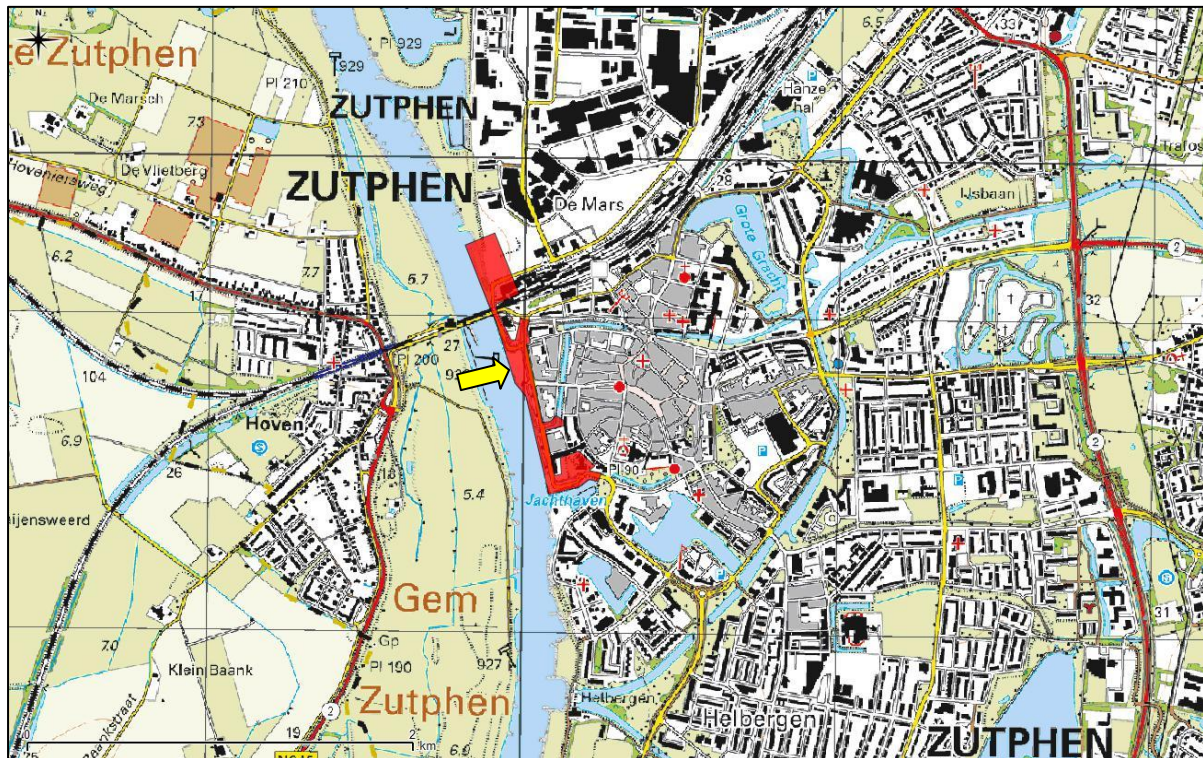
Voor zover bij de opdrachtgever en de gemeente Zutphen (contactpersoon mevrouw H. Helsdingen) bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 5 ha) ligt aan de IJsselkade, aan de westzijde van Zutphen in de gemeente Zutphen (zie figuur 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 210.000, Y = 461.750.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft de terreindelen langs de IJsselkade, in hoofdzaak bestaande uit infrastructuur en groen. Het noordelijke terreindeel is een braakliggend perceel met ruigtebegroeiing. Ter plaatse is een 'natuurlijke' oever (zonder beschoeiing). Het noordelijke deel wordt van het zuidelijke deel gescheiden door de spoorlijn Zutphen-Dieren. De IJsselkade op het zuidelijke deel van het terrein betreft een verharde weg met daarlangs woonhuizen. Aan de zijde van de IJssel bevindt zich parkeerplaatsen. Tussen het parkeerterrein en de IJsselkade bevindt zich een kade die is opgebouwd uit basaltblokken. De beschoeiing langs het water bestaat uit damwandplaten. Halverwege de IJsselkade mondt de Berkel uit in de IJssel. Ook is er een klein park met waterspeelwerk aanwezig. Eveneens is een klein houten paviljoen. In het park staan drie beeldbepalende bomen; twee Kaukasische vleugelnoten en een oude kastanje. Zuidelijk langs de onderzoekslocatie in een kleine haven aanwezig. Ook is een klein park aanwezig met gras, bomen en struweel. De parkeerplaats behoort tot het naastgelegen flatgebouw.

Aan de westzijde van de onderzoekslocatie bevindt zich de IJssel, en aan de westzijde daarvan de uiterwaarden. Aan de oostzijde van de onderzoekslocatie bevindt zich de oude stadskern van Zutphen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Braakliggend terrein op het noordelijke deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. Terrein langs de IJssel, met natuurlijke oever zonder beschoeiing.

Figuur 5. Brug tussen noordelijk en zuidelijk terreindeel. Over de brug loopt de spoorlijn Zutphen-Dieren.

Figuur 6. Klein park met waterwerk en drie oude kastanjabomen.

Figuur 7. Parkeerterrien langs de IJsselkade.

Figuur 8. De Berkel die uitmondt in de IJssel.

Figuur 9. Kade met basaltstenen.

Figuur 10. Kade op zuidelijke deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 11. Kleine haven langs de onderzoekslocatie op zuidelijke terreindeel.

Figuur 12. Park met bomen op zuidelijk deel onderzoekslocatie.

Figuur 13. Parkeerplaats bij flats op zuidelijk deel onderzoekslocatie.

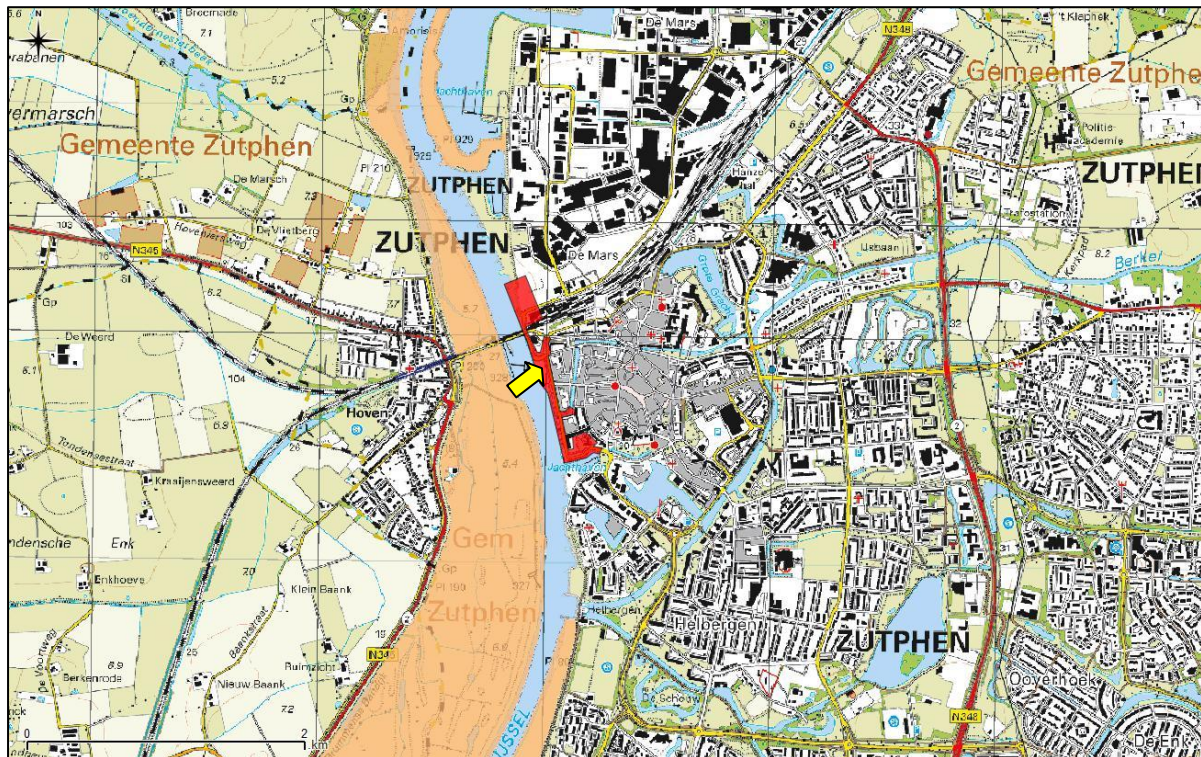

Figuur 14. De IJssel en de uiterwaarden ten westen van de onderzoekslocatie.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het betreft het Natura 2000-gebied, Rijntakken, deelgebied Uiterwaarden IJssel. De begrenzing van het gebied bevindt zich aan de westzijde van de IJssel, op circa 100 meter afstand vanaf de kade op de onderzoekslocatie. Het betreffen de Tichelbeekse Waarden. In figuur 15 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel opgenomen.

Figuur 15. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie grenst aan het Gelders Natuurnetwerk. De IJssel is tot aan de kade aangewezen als groene ontwikkelzone. In figuur 16 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS weergegeven.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

Figuur 16. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (lichtgroen: groene ontwikkelzone, donker-groen: natuur).

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de kade te herinrichten. Hierbij vinden onder andere werkzaamheden plaats aan de IJsselkade en de waterkeringen.

Het is op basis van het 'ontwerp herinrichting IJsselkade Zutphen' de bedoeling dat de IJsselkade zodanig wordt ingericht dat recreatie en toerisme worden gestimuleerd. Het gebied krijgt een groene uitstraling. De benedenkade wordt autovrij en biedt ruimte aan evenementen. In het kader van Ruimte voor de Rivier wordt plaatselijk de kade verlegd. Langs de rivier worden graspodia aangelegd om bijvoorbeeld te picknicken. Langs de kade komt een aanlegsteiger voor plezierschepen. De kastanjebomen worden vervangen door iepen. De 3 beeldbepalende bomen langs de kade (kastanjeboom en vleugelnoten) blijven gehandhaafd en worden ingepast. De andere boomsoorten blijven in hoofdzaak behouden. Boven de kade komt spanverlichting met ledlampen. Uitstraling naar de omgeving wordt zoveel mogelijk voorkomen. Verder wordt de bestrating aangepast. De initiatiefnemer zal geen werkzaamheden aan het paviljoen uitvoeren.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 2 februari 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd.

Het gebruik van openbare bronnen als waarneming.nl is voor zakelijke gebruikers niet toegestaan. Werknemers van een adviesbureau, ambtenaren, terreinbeheerders, ZZP-ers, stagiairs en onderzoekers vallen onder de definitie van zakelijk gebruikers.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten.

De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang.

Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua beschermingsregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel III voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel III. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen.

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels ("algemeen" voorkomen-de broedvogels)	Nesten die <i>niet</i> het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel IV. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998; Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) of door de Provincie.

Natuurbeschermingswet 1998; Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn gelegen buiten de Natura 2000-gebieden. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten opgeheven en gewijzigd in Beschermde Natuurmonumenten en zijn (delen van) Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden komen te vervallen. Het beschermingsregime voor Beschermde Natuurmonumenten betreft het verbod om zonder vergunning handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument, zoals natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Ontwikkelingen zijn wel mogelijk als door het Ministerie of de Provincie een vergunning is verleend.

Nationaal netwerk; Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechterd.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Inleiding

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. In hoofdstuk 6 wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstrend effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten en welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.2 Vogels

Broedvogels (beschermingscategorie 1 t/m 4)

Op de onderzoekslocatie is geen bebouwing, in de vorm van woonhuizen waarvan jaarrond beschermde broedvogels als huismus of gierzwaluw gebruik van kunnen maken. De panden langs de IJsselkade blijven gehandhaafd. Het paviljoen langs de IJssel is voorzien van dakleer en biedt geen broedmogelijkheden. In de struiken in het park bij de flats op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie zijn huismussen in de struiken waargenomen. De struiken vormen voor de huismus een schuilplaats en mogelijk ook een slaapplaats. De huismussen zullen in de bebouwing in de omgeving broeden. De struiken vormen een onderdeel van het functionele leefgebied van de huismussen (zie hoofdstuk 6).

Verder zijn sperwer en ransuil soorten die binnen de bebouwde kom kunnen voorkomen. Daarbij maken ze gebruik van hoge, dichte beplanting. In het park op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie is dichte beplanting aanwezig. De hoogte van de beplanting is echter beperkt tot enkele meters. Tussen de struiken staan hogere bomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen gebruiksindicaties van de soorten, als nestresten, braakballen, uitwerpselen of plukresten aangetroffen. Een eenmalig veldbezoek tijdens de winterperiode kan echter geen volledig uitsluitel geven. Door het handhaven van hoge bomen zijn overtredingen ten aanzien van ransuil op voorhand redelijkerwijs uitgesloten. Het toekomstige wandelpad zal door struweel worden aangelegd. De kans op het aantreffen van nesten van sperwer ter plaatse daarvan is redelijkerwijs uitgesloten. Het park blijft verder gehandhaafd. Verwacht wordt dat het werken buiten het broedseizoen voldoende is om schade aan broedvogels en overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Broedvogels (beschermingscategorie 5)

De broedvogels die onder de beschermingscategorie 5 vallen, zijn voornamelijk hollenbroeders. De bomen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op aanwezigheid van holtes. In de bomen zijn verschillende holtes aangetroffen. De meeste betreffen natuurlijke holtes in oudere bomen die broedgelegenheid kunnen bieden aan een soort als kool- of pimpelmees. De betreffende bomen blijven voor het overgrote deel behouden. Tevens is in een aantal hoge bomen een aantal nesten van eksters aangetroffen. Het gaat om één van de drie beeldbepalende bomen langs de kade en hoge bomen in het park op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie. Deze bomen blijven gehandhaafd. Overtreding ten aanzien van vogelsoorten uit beschermingscategorie 5 zijn niet aan de orde.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van dichte struiken en bomen zijn er op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, heggenmus, winterkoning, braamsluiper, roodborst en houtduif. Met name de parkdelen zijn voor algemene broedvogels geschikt, maar ook de natuurlijke oever op het noordelijke deel van het terrein biedt broedmogelijkheden in de vorm van struiken en opgaande begroeiing. In hoofdstuk 6 wordt nader toegelicht welke vervolgstappen er ten aanzien van algemene vogelsoorten aan de orde zijn.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. De begroeiing in het park op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie heeft een dichte structuur. Hierin kunnen kleine zangvogels slapen, waaronder de huismus. Daarmee maakt het onderdeel uit van de functionele leefomgeving van de huismus (zie hoofdstuk 6).

5.3 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, bosvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Op de onderzoekslocatie is geen bebouwing aanwezig waarvan de initiatiefnemer voornemens is om werkzaamheden aan te verrichten. Overtredingen ten aanzien van de Flora- en faunawet ten aanzien van gebouwbewonende vleermuizen zijn niet aan de orde.

Het is niet uitgesloten dat boombewonende vleermuizen van de bomen op de onderzoekslocatie gebruik maken als verblijfplaats. Het gaat daarbij alleen om de oudere bomen die natuurlijke holtes bevatten en enig loszittend schors bevatten waar vleermuizen tussen kunnen kruipen. De enige boom waarvan tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat deze ook een geschikte holte voor een vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen bevat is de oude beeldbepalende kastanje langs de kade. Deze holte loopt aan de binnenzijde aan de bovenzijde door naar boven waardoor er ruimte is ontstaan voor vleermuizen. De boom blijft gehandhaafd. De kastanjabomen die worden vervangen zijn jonger en bevatten geen holtes die specifiek voor vleermuizen geschikt zijn. Voor zover tijdens de quickscan beoordeeld kon worden vinden er geen overtredingen van de Flora- en faunawet plaats ten aanzien van boombewonende vleermuizen. Mochten er wel bomen met doorlopende holtes worden gekapt, dan dient een aanvullend onderzoek uitsluitsel te geven over het gebruik van de holtes door vleermuizen.

Verstoring kan plaatsvinden indien een verblijfplaats door de kapverloren gaat. Beschadigen, vernielen of wegnemen, zoals bedoeld in artikel 11 is te voorkomen door te allen tijde de functionaliteit te behouden door het aanbieden van voldoende alternatieven. Overtreding van artikel 11 zoals bedoeld in de Flora- en faunawet is niet te voorkomen als het gaat om verstoren, aangezien na afloop van de kap een verblijfplaats niet meer aanwezig zal zijn.

Een eventueel aanvullend onderzoek in geval van kap van bomen met holtes dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2013). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden.

Figuur 17. Beeldbepalende bomen langs de IJsselkade.

Figuur 18. Naar boven toe doorlopende holte in kastanjeboom, geschikt voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Naast de onderzoekslocatie bevinden zich diverse bebouwingen. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de aard van de ingreep, geen hinder van de ingreep op de onderzoekslocatie.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk gewone grootoorvleermuis om te foerageren. Het gaat daarbij met name om de parkachtige delen met bomen. Deze blijven voor vleermuizen beschikbaar. Behalve ter plaatse van de bomen is de IJsselkade zelf weinig geschikt voor vleermuizen om te foerageren. Over het wateroppervlak van de IJssel kunnen soorten als meervleermuis en watervleermuis foerageren. Vleermuizen zijn gevoelig voor verlichting. In hoofdstuk 6 wordt hier nader op ingegaan.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Op de onderzoekslocatie zijn geen doorgaande groene elementen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute. De IJssel zelf kan wel een vliegroute vormen van meervleermuizen en/of watervleermuizen. De soorten kunnen de potentiële vliegroute ook tijdens en na de werkzaamheden blijven gebruiken, mits rekening wordt gehouden met verlichting.

5.4 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, konijn en rosse woelmuis. Het gaat daarbij voornamelijk om het parkgedeelte en het ruige terreindeel op het noordelijke deel van de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 6).

Streng beschermde soorten

Aan de westzijde van de IJssel zijn waarnemingen van de waterspitsmuis bekend. Daarnaast komt de bever langs de IJssel voor. Ook komt de das in de omgeving van Zutphen voor. Ten aanzien van streng beschermde soorten komt alleen het noordelijke deel van de onderzoekslocatie in aanmerking als potentieel leefgebied voor das. Voor de das is het gebied niet geschikt. Het is braakliggend en er zal weinig voedsel te vinden zijn. Als burchtlocatie is het eveneens ongeschikt wegens het ontbreken van voldoende dekking en verstoring door honden. Ter plaatse van het terrein heersen dynamische omstandigheden met betrekking tot vergraven grond. De waterspitsmuis en de bever zijn aan de westzijde van de IJssel waargenomen. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie is onwaarschijnlijk. Het noordelijke deel van onderzoekslocatie ligt ingeklemd tussen de bebouwde kom en het industrieterrein (de Mars) van Zutphen. De uiterwaarden aan de westzijde van de IJssel zijn veel geschikter voor de soorten. Overtredingen ten aanzien van strikt beschermde zoogdiersoorten zijn redelijkerwijs uit te sluiten.

5.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

In de omgeving van de onderzoekslocatie komt de ringslang voor. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Ringslangen zijn gebonden aan waterrijke habitats. De soort overwintert onder takkenhopen en legt eieren in composterend materiaal. Het is niet uitgesloten dat de ringslang voorkomt langs de waterkant op het noordelijke terreindeel om te jagen. Van aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen is echter geen sprake.

Amfibieën

Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Voor de mogelijk (incidenteel) te verwachten soorten, zoals bruine kikker en gewone pad geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De rugstreeppad is een soort die in de uiterwaarden langs de IJssel voorkomt. De soort is strikt beschermd en aantasting van het leefgebied of schade aan individuen vormt een overtreding van de Flora- en faunawet. De padden houden van dynamische omstandigheden, zoals op het noordelijke terreindeel aanwezig. De dieren leggen eieren in ondiepe wateren (tractorsporen zijn al genoeg) en graven zich in zand (depots). Hoewel bekende nabijgelegen populaties zich op enkele kilometers afstand van de onderzoekslocatie bevinden, is het mogelijk dat de soort het noordelijke terreindeel heeft gekoloniseerd. In hoofdstuk 6 staat beschreven op welke wijze hiermee conform de Flora- en faunawet kan worden omgegaan.

Vissen

In de IJssel komen vissen voor, waarvan een aantal een beschermde status heeft. Ter plaatse van de IJsselkade bij de bebouwde kom is een beschoeiing aanwezig. Voor vissen vormt dit geen specifiek habitat. Bij de werkzaamheden zullen vissen niet worden geschaad. De oevers van het noordelijke deel van de onderzoekslocatie bestaan uit stenige en zandige oevers. Dit vormt het habitat voor de rivierdonderpad. Bij werkzaamheden ter plaatse van de oevers zal hiermee rekening gehouden dienen te worden (zie hoofdstuk 6).

5.6 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Flora- en faunawet een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen. Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie vormt door de zandige oevers een geschikt habitat voor de rivierrombout (zie hoofdstuk 6).

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden

Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.7 Vaatplanten

Op de kade tussen de parkeerplaats en de IJsselkade zijn tussen de basaltstenen enkele honderden exemplaren van de muurvaren (zie figuur 19) aangetroffen. Ook zijn er groeiplaatsen van de muurleeuwenbek aanwezig (zie figuur 20). Beide soorten zijn niet wettelijk beschermd maar het betreft door het aantal wel een bijzondere groeiplaats. Uit gegevens van de gemeente Zutphen blijkt de aanwezigheid van tongvaren (tabel 2) noordelijk van de kleine haven. Binnen het onderzoeksgebied is de soort niet waargenomen.

Figuur 19. Muurvaren op kade

Figuur 20. Muurleeuwenbek op kade.

Het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie is verder ongeschikt voor beschermde vaatplanten. De meeste beschermde vaatplanten en de daarbij horende specifieke groeiomstandigheden zijn zeldzaam te noemen en zijn op het zuidelijke deel van de locatie niet aanwezig. Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie is deels braakliggend en begroeid met ruigte. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten waargenomen. Door de zachte winter zijn soorten als wilde marjolein goed te herkennen. Beschermde soorten worden niet verwacht.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.2 Flora- en faunawet

6.2.1 Broedvogels

Algemene soorten

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 11 van de Flora- en faunawet (Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden aangetast wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Huismus

De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en Faunawet. Hij staat ook vermeld in de Vogelrichtlijn. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor deze soort geldt de uitgebreide toets. De huismus staat tevens als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004).

Het is verboden de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van huismussen te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11). In de context van artikel 11 moet onder het nest ook de inhoud van het nest en de functionele leefomgeving van het nest, voor zover het broedsucces van de huismus daar afhankelijk van is worden begrepen. De struiken die als slaap- en schuilplaats dienen vormen een onderdeel van het functionele leefgebied van de huismussen. Belangrijk is dat er voldoende geschikte struiken beschikbaar blijven voor de mussen om in te schuilen en te slapen. Het gaat daarbij om dichte struiken die voldoende schuilgelegenheid bieden. Deze zijn met name aan de zuidzijde van de huidige parkeerplaats aanwezig. Dit dient te worden vastgelegd in het inrichtingsplan.

6.2.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat de soort vermeld staat op de zogenaamde Tabel 3. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor deze soort geldt de uitgebreide toets.

Foeragerende vleermuizen en vliegroutes

Boven het wateroppervlak van de IJssel kunnen soorten als meervleermuis en watervleermuis foerageren. Uitstraling van verlichting in de toekomstige situatie over de IJssel dient vermeden te worden. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is het echter ook noodzakelijk dat er geen uitstraling van licht over de IJssel plaatsvindt tijdens de actieve periode van vleermuizen (half maart – half oktober). Dit dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

6.2.3 Overige zoogdieren

Algemene grondgebonden zoogdieren

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Voor de te verwachten soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.2.4 Amfibieën

Algemene soorten

Kap en graafwerkzaamheden kunnen verstorend werken voor amfibieën die zich op de onderzoekslocatie bevinden. Door de werkzaamheden kunnen dieren gewond raken of worden gedood (artikel 9 Flora- en faunawet). Voor de te verwachten algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is gebonden aan dynamische omstandigheden, zoals op het noordelijke terreindeel aanwezig. De soort is opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en streng beschermd. Tijdens de uitvoering zal rekening gehouden moeten worden met de soort. Het weren van de soort van het werkterrein is geen optie, omdat de soort mogelijk al in het noordelijke terreindeel voorkomt. Het werken buiten gevoelige periode heeft ook niet veel nut. Daarvoor zijn de werkzaamheden en het terrein te omvangrijk. Een betere oplossing zou zijn om de soort binnen het terrein te tolereren. De soort heeft baat bij graafwerkzaamheden omdat er dynamiek ontstaat. Wordt de soort buitengesloten, dan heeft dat geen positief effect op de populatie. Schade aan individuen dient wel te worden voorkomen, omdat dat een overtreding van de Flora- en faunawet zou inhouden. Dit kan bijvoorbeeld door een deel van het terrein interessant te maken voor de soort. Dit kan door het ongemoeid laten van een zanddepot (waarin de soort zich in kan graven) en het creëren van ondiep water. In ondiep water kan de soort zich voortplanten. Een dergelijke plek kan op het noordelijke terreindeel worden aangebracht en worden afgezet met linten. Eventueel aanwezig rugstreeppadden zullen zich hiertoe aangetrokken voelen en zullen dan minder snel binnen het werkgebied aanwezig zijn. Door te controleren of de soort zich binnen het water voortplant kan eveneens een beeld worden verkregen of de soort wel binnen het gebied voorkomt. Of deze werkwijze toepasbaar is en of het aanvragen van een ontheffing voor de soort noodzakelijk is, is meer gedetailleerde informatie benodigd over de werkzaamheden ter plaatse van het noordelijke terreindeel.

6.2.5 Vissen

Ter plaatse van de IJsselkade bij de bebouwde kom is een beschoeiing aanwezig. Voor vissen vormt dit geen specifiek habitat. Bij de werkzaamheden zullen vissen niet worden geschaad. De oevers van het noordelijke deel van de onderzoekslocatie bestaan vormen het habitat voor de rivierdonderpad. De rivierdonderpad is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Dit houdt in dat er voor de soort geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden, mits ter plaatse van de oevers kan worden gewerkt conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Unie van Waterschappen). Econsultancy adviseert de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol.

6.2.6 Libellen

Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie vormt door de zandige oevers een geschikt habitat voor de rivierrombout. De rivierrombout is opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en is strikt beschermd. Het schaden van de soort houdt een overtredingen van de Flora- en faunawet in. De rivierrombout is een soort libel, die alleen in het riviereengebied voorkomt. Hij vliegt vooral boven de grote rivieren, maar wordt zeer weinig gezien. Van de levenscyclus van de soort is nog maar weinig bekend. De eitjes worden afgezet in open water. Vermoed wordt dat deze in juni en juli uitkomen. De larven verblijven relatief lang, tussen twee en vier jaar (gemiddeld drie jaar) in het zand en slib op de bodem. Op zandstrandjes langs de rivier ontwikkelen de larven zich tot libellen. Dit wordt uitsluipen genoemd, het vervellen van een larve waarbij het zogenaamde imago tevoorschijn komt. Om te beoordelen of er overtreding van de Flora- en faunawet plaatsvinden ten aanzien van de rivierrombout, is meer gedetailleerde informatie benodigd over de werkzaamheden ter plaatse van de oever op het noordelijke terreindeel.

6.2.7 Vaatplanten

Op de kade tussen de parkeerplaats en de IJsselkade zijn tussen de basaltstenen enkele honderden exemplaren van de muurvaren aanwezig. Ook zijn er groeiplaatsen van de muurleeuwenbek aanwezig. Beide soorten zijn niet wettelijk beschermd maar het betreft door het aantal wel een bijzondere groeiplaats. Hierdoor wordt geadviseerd in de uitvoering rekening te houden met de muurplanten. Bij het verwijderen van de kade kan dit bijvoorbeeld door bepaalde muurdelen te verplaatsen en geschikte omstandigheden voor muurvegetatie te creëren. Geadviseerd wordt om de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol.

6.2.8 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

6.3 Gebiedsbescherming

6.3.1 Ecologische Hoofdstructuur

In alle gevallen waarin een significante aantasting niet kan worden uitgesloten, zal de initiatiefnemer de effecten van deze ontwikkelingen op de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN moeten onderzoeken op basis van de toetsingscriteria van de Omgevingsverordening Gelderland versie 24 september 2014, Provincie Gelderland.

Een ontwikkeling kan een significante aantasting van de kern kwaliteiten tot gevolg hebben, indien deze leid tot:

1. een vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur. Onder landschapselementen wordt verstaan o.a. heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen;
2. een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de verschillende leefgebieden in delen van het GNN
3. een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet;
4. een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
5. een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
6. een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming
7. een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
8. een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting
9. een toename van de verstoring door licht. Dat betekent dat het plaatsen van nieuwe lichtbronnen zoveel mogelijk voorkomen moet worden en de uitstraling naar de omgeving zo veel mogelijk moet worden beperkt.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van de het Gelders Natuurnetwerk dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te onderzoeken. Op basis van de beschreven factoren zal een effectanalyse opgesteld dienen te worden of de werkzaamheden aan de kade en de oevers invloed kunnen hebben op de Groene Ontwikkelzone.

6.3.2 Natura 2000

Het Natura 2000-gebied Rijntakken omvat 4 deelgebieden: Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Neder-Rijn, Gelderse Poort en de Waal. Het deelgebied Uiterwaarden IJssel omvat het systeem van de rivier de IJssel, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. De IJssel is een zijtak van de Rijn en loopt van Arnhem tot aan het IJsselmeer. Het landschap is ontstaan in een periode dat de rivier een veel groter deel van de waterafvoer verzorgde en de monding nog een echte delta was. De IJssel neemt in perioden van hoge afvoer 1/6 deel van de Rijnaflow voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw in de Neder-Rijn. Gedurende het winterhalfjaar raken grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd. De overstromingsduur en -frequentie variëren sterk van jaar tot jaar. Er zijn grote verschillen in het buitendijkse gebied, verschillen in hoogteligging, afwisseling tussen smalle en brede delen en tussen dichte kleinschalige en grote open delen. Plaatselijk treedt grondwater uit en monden beken uit in het IJsseldal. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. In reliëfrijke delen komt plaatselijk hardhoutoibos voor. De IJsselmonding is een gebied met uitgestrekte rietlanden met moerasvogels (bron: ministerie van Economische Zaken).

Ter plaatse van de onderzoekslocatie zullen overwinterende en broedende water- en weidevogels in de uiterwaarden van belang zijn. Maar ook de meervleermuis en een aantal vissoorten zijn aangewezen soorten binnen het Natura 2000-gebied.

Indien er een effect te verwachten valt dan zal dit een extern effect zijn. Vastgesteld zal moeten worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden. Significante gevolgen bij Natura 2000-gebieden zijn gevolgen die in strijd zijn met de instandhoudingsdoelen van het gebied. De meest voorkomende storende factoren met betrekking tot Natura 2000-gebieden zijn hieronder beschreven.

1. Oppervlakteverlies	12. Verandering dynamiek substraat
2. Versnippering	13. Verstoring door geluid
3. Verzuuring door stikstof uit de lucht	14. Verstoring door licht
4. Vermesting door stikstof uit de lucht	15. Verstoring door trilling
5. Verzoeting	16. Optische verstoring
6. Verzilting	17. Verstoring door mechanische effecten
7. Verontreiniging	18. Verandering in populatiedynamiek
8. Verdroging	19. Bewuste verandering soortensamenstelling
9. Vernatting	
10. Verandering stroomsnelheid	
11. Verandering overstromingsfrequentie	

Voor een onderzoek waarbij de storende factoren worden geanalyseerd, kan in eerste instantie worden volstaan met een "Voortoets Natuurbeschermingswet". Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

Uit onderhavig onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Roelofs een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de IJsselkade te Zutphen in de gemeente Zutphen.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de herinrichting van de IJsselkade.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens de kade te herinrichten. Hierbij vinden onder andere werkzaamheden plaats aan de IJsselkade en de waterkeringen.

Het is op basis van het 'ontwerp herinrichting IJsselkade Zutphen' de bedoeling dat de IJsselkade zodanig wordt ingericht dat recreatie en toerisme worden gestimuleerd. Het gebied krijgt een groene uitstraling. De benedenkade wordt autovrij en biedt ruimte aan evenementen. In het kader van Ruimte voor de Rivier wordt plaatselijk de kade verlegd. Langs de rivier worden graspodia aangelegd om bijvoorbeeld te picknicken. Langs de kade komt een aanlegsteiger voor plezierschepen. De kastanjebomen worden vervangen door iepen. De 3 beeldbepalende bomen langs de kade (kastanjeboom en vleugelnoten) blijven gehandhaafd en worden ingepast. De andere boomsoorten blijven in hoofdzaak behouden. Boven de kade komt spanverlichting met ledlampen. Uitstraling naar de omgeving wordt zoveel mogelijk voorkomen. Verder wordt de bestrating aangepast. De initiatiefnemer zal geen werkzaamheden aan het paviljoen uitvoeren.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel V. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel V. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	ja	nee	nee	Voldoende geschikte struiken behouden voor de huismus in het park en vastleggen in inrichtingsplan. Werken buiten het broedseizoen.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	nee	nee	nee	Oude bomen met holtes blijven gehandhaafd. In geval van kap holtebomen aanvullend onderzoek uitvoeren.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	Aandacht voor verlichting van de IJssel
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	Aandacht voor verlichting van de IJssel.
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten.
Amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten. Maatregelen treffen ten aanzien van rugstreeppad.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-

Soortgroep	Geschied habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Vissen	ja	ja	nee	nee	Opstellen ecologisch werkprotocol rivieronderpad.
Libellen en dagvlinders	ja	ja	nee	nee	Aandacht voor de rivierrombout.
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	ja	ja	nee	nee	Aandacht voor muurvegetatie.
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	0,1 km	mogelijk	mogelijk	mogelijk	Uitvoeren Voortoets Natuurbeschermingswet.
Gelders Natuurnetwerk	0 km	mogelijk	mogelijk	mogelijk	Uitvoeren effectanalyse.

Conclusie

Voor de meeste te verwachte soorten geldt dat overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen kunnen worden door in de uitvoering rekening te houden met de soorten. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Voor het opstellen van het protocol zal gedetailleerde informatie nodig zijn over de aard van de werkzaamheden en zal ook de planning daarvan een rol spelen. Ten aanzien van gebiedsbescherming komt naar voren dat er een nadere analyse benodigd is om de effecten op de EHS en Natura 2000 te kunnen uitsluiten.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied, Den Haag.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij 1990. Handleiding voor de bescherming van bedreigde muurplanten. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- de Nie, H.W. 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen / Media Publishing Int., Doetinchem.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- van Kessel, N. & J. Kranenbarg 2012. Vissenatlas Gelderland. Ecologie en verspreiding van zoetwatervissen in Gelderland. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Spitzen - van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L.Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & P.J.H. Struijk 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 - 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites

www.eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
www.floron.nl (soortgegevens planten)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)
www.gelderland.nl (EHS en beschermde gebieden in Gelderland)
www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

Verklarende woordenlijst

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen lopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl

INTERNET
econsultancy.nl

Notitie

Contactpersoon Rob Jansen en Benjamin Flierman

Datum 20 januari 2017

Kenmerk N001-1247085JJA-mwl-V01-NL

Toetsing Wet natuurbescherming Stadskade, Zutphen

Actualisatie van ecologische effecttoetsingen op basis van vernieuwde wetgeving

Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt de huidige Natuurbeschermingswet (Natura 2000), Flora- en faunawet (soortbescherming) en de Boswet (kappen houtopstanden). In de voorliggende notitie is inzichtelijk gemaakt welke consequenties de wetwijziging heeft voor de plannen ter plaatse van de stadskade Zutphen.

Wet Natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (verder: Wnb) is ten aanzien van de gebiedsbescherming niet veranderd. De voorliggende actualisatie richt zich daarom uitsluitend op het onderdeel soortbescherming (voorheen Flora- en faunawet). Ten aanzien van soortbescherming treden namelijk wel diverse veranderingen op. De beschermde status van een groot aantal soorten komt te vervallen maar ook komen er diverse nieuwe soorten bij (zie tabel 1 achteraan het document). Tevens treden er veranderingen op ten aanzien van de verbodsbepalingen en de wettelijke gronden op basis waarvan hiervan ontheffingen aangevraagd en verleend kan worden. In de voorliggende notitie is daarom de vergelijking gemaakt met de 'oude' kaders van de Flora- en faunawet zoals deze getoetst zijn in de 'Quickscan flora en fauna IJsselkade te Zutphen' (Ecoconsultancy, 25 februari 2015, kenmerk 14116326, versienummer C1).

In de overzichtstabel in bijlage 1 zijn de beschermde soorten weergegeven binnen de uurhokken (5x5 km) waar het plangebied binnen valt. Soorten in rood zijn onder de Wnb niet meer beschermd. Soorten in groen zijn met ingang van de Wnb wel beschermd. De rest van de soorten zijn met ingang van de Wnb nog steeds beschermd.

Toetsing gewijzigde soortbescherming Wnb

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens worden geen vaatplanten verwacht die nu onder de Flora- en faunawet (verder: Ffw) nog niet beschermd zijn, maar dit in de Wnb wel worden. Negatieve effecten op beschermde planten die onder de Wnb beschermd worden, aanvullend op de Ffw-soorten, zijn uitgesloten. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van vaatplanten.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de huidige wettekst komt onder de Wnb de huidige vrijstelling voor tabel-1 soorten te vervallen. De provincie Gelderland heeft echter een vrijstellingslijst gepubliceerd waarop weer een vrijstelling wordt gegeven voor diverse soorten. Hierop staan ook diverse oude tabel-1 zoogdieren. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat er geen soorten binnen het plangebied te verwachten zijn, aanvullende op de soorten die al genoemd waren onder de Ffw. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen verandert er niets in de Wnb ten opzichte van de Ffw. Wel moet de kleine dwergvleermuis aan de lijst met vleermuissoorten worden toegevoegd die in het plangebied kunnen voorkomen. De conclusies zoals getrokken bij de effectbeoordeling van de Ffw blijven echter onverminderd van kracht.

Vogels

Met betrekking tot algemene broedvogels verandert er weinig in de Wnb ten opzichte van de huidige Ffw. De huidige lijst van vogels met jaarrond beschermde nesten blijft gelden onder de Wnb. Algemene broedvogels blijven tijdens het broeden beschermd. De conclusies zoals getrokken bij de effectbeoordeling van de Ffw zijn daarom onveranderd.

Herpetofauna

Net zoals bij grondgebonden zoogdieren komt onder de Wnb de huidige vrijstelling voor tabel-1 soorten te vervallen. Zoals gemeld heeft de provincie Gelderland echter een vrijstellingslijst gepubliceerd waarop weer een vrijstelling wordt gegeven voor diverse soorten. Hierop staan ook diverse oude tabel-1 herpetofauna. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat er geen soorten binnen het plangebied te verwachten zijn, aanvullende op de soorten die al genoemd waren onder de Ffw. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van amfibieën en reptielen.

Vissen

In de Wnb zijn veel vissoorten niet langer beschermd. Dit geldt onder andere voor de bittervoorn, kleine modderkruiper, meerval, rivierdonderpad en rivierprik. Daarnaast zijn er echter ook vissoorten die wel onder de Wnb bescherming genieten (zoals de kwabaal), maar niet onder Ffw. Eén daarvan die in de omgeving van de Tichelbeeksewaard kan voorkomen is de kwabaal. Dit is echter een vissoort uit de rivieren (en meren). De Tichelbeek voldoet niet aan de habitateisen van deze soort. Negatieve effecten op de kwabaal zijn daarom uitgesloten.

Notabene: Aangezien de beschermde status van de vissen kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad is komen te vervallen zijn de maatregelen zoals beschreven in paragraaf 2.5 van het ecologisch werkprotocol (Tauw, 31 mei 2016, kenmerk N002-1230253BJF-baw-V01-NL) strikt wettelijk gezien niet meer relevant. Het is vanuit de algemene zorgplicht echter wel noodzakelijk om ecologisch verantwoord te kunnen werken.

Ongewervelden

Ten opzichte van de Ffw heeft de Wnb twee nieuwe ongewervelden die in het plangebied kunnen voorkomen. Dit zijn de kleine ijsvogelvlinder en de beekrombout.

De kleine ijsvogelvlinder heeft gevarieerde, vochtige gemende (loof)bossen als leefgebied. Het plangebied biedt daarmee geen geschikt habitat voor de kleine ijsvogelvlinder. Evenmin zijn er waarnemingen bekend in het plangebied of de directe omgeving ervan.

De beekrombout komt voor in (kleine) rivieren en in beken. In de IJssel is onder meer een waarneming van een ei-afzettende beekrombout iets ten zuiden van Zutphen. De zandige oevers in het noordelijke deel van het plangebied zijn geschikt voortplantingshabitat voor de beekrombout maar vallen buiten de invloedssfeer van de ontwikkelingen aan de stadskade. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van ongewervelden.

Conclusies

Op basis van de bovenstaande analyse blijkt dat, mits de concept vrijstelling van de Provincie Gelderland definitief wordt, geen sprake is van nieuwe soorten waarvoor nader onderzoek nodig is en/of effecten verwacht worden. De conclusies zoals vermeld in de 'Quickscan flora en fauna IJsselkade te Zutphen in de gemeente Zutphen' (Ecoconsultancy, 25 februari 2015, kenmerk 14116326, versienummer C1) blijven daarmee onveranderd.

Onder de oude wettelijke kaders van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet is geconcludeerd dat er geen noodzaak is voor het aanvragen van een ontheffing dan wel vergunning. Omdat de nieuwe Wnb geen ecologisch inhoudelijke consequenties met zich meebrengt, betekent dit deze conclusies eveneens onveranderd blijven en geen noodzaak is voor het aanvragen van een ontheffing of vergunning.

Notabene: Aangezien de beschermde status van de vissen kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad is komen te vervallen zijn de maatregelen zoals beschreven in paragraaf 2.5 van het ecologisch werkprotocol (Tauw, 31 mei 2016, kenmerk N002-1230253BJF-baw-V01-NL) strikt wettelijk gezien niet meer relevant. Het is vanuit de algemene zorgplicht echter wel noodzakelijk om ecologisch verantwoord te kunnen werken.

Bijlage 1. Overzichtstabel beschermde soorten Ffw en Nbw

Soortgroep	Soortnaam
Grondgebonden zoogdieren	Bever
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter
Grondgebonden zoogdieren	Das
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn
Grondgebonden zoogdieren	Otter
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis
Vogels	Boomvalk
Vogels	Buizerd
Vogels	Gierzwaluw
Vogels	Grote gele kwikstaart
Vogels	Havik
Vogels	Huismus
Vogels	Kerkuil
Vogels	Ooievaar
Vogels	Ransuil
Vogels	Roek
Vogels	Slechtvalk
Vogels	Sperwer
Vogels	Steenuil
Vogels	Wespendief
Dagvlinders	Heideblauwtje
Dagvlinders	Kleine ijsvogelvlinder
Libellen	Rivierrombout
Reptielen	Hazelworm
Reptielen	Levendbarende hagedis
Reptielen	Ringslang
Vaatplanten	Bijenorchis
Vaatplanten	Brede orchis, rietorchis & veenorchis
Vaatplanten	Gele helmbloem
Vaatplanten	Gevlekte orchis & bosorchis
Vaatplanten	Grote keverorchis
Vaatplanten	Gulden sleutelbloem
Vaatplanten	Kleine zonnedaauw
Vaatplanten	Rapunzelklokje

Soortgroep	Soortnaam
Vaatplanten	Steenbreekvaren
Vaatplanten	Tongvaren
Vaatplanten	Veldsalie
Vaatplanten	Waterdrieblad
Vaatplanten	Wilde gagel
Vaatplanten	Wilde marjolein
Vissen	Bittervoorn
Vissen	Grote modderkruiper
Vissen	Houting
Vissen	Kleine modderkruiper
Vissen	Meerval
Vissen	Rivierdonderpad
Vissen	Rivierprik
Vissen	Kwabaal
Vleermuizen	Baardvleermuis
Vleermuizen	Franjestaart
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis
Vleermuizen	Gewone grootoorvleermuis
Vleermuizen	Kleine dwergvleermuis
Vleermuizen	Laatvlieger
Vleermuizen	Meervleermuis
Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis
Vleermuizen	Tweekleurige vleermuis
Vleermuizen	Watervleermuis
Vleermuizen	Rosse vleermuis
Amfibieën	Kamsalamander
Amfibieën	Knoflookpad
Amfibieën	Poelkikker
Amfibieën	Rugstreeppad
Amfibieën	Alpenwatersalamander